



## ПРЕС БЮЛЕТИН на Центъра на ЕС по наркотиците

---

### КОКАИН, АМФЕТАМИНИ, ЕКСТАЗИ И КАНАБИС: НАЙ-НОВИ ТЕНДЕНЦИИ

#### Кокаинът е предпочитаният наркотик-стимулант за много младежи в Европа

(24.11.2005 год. ЛИСАБОН) Кокаинът се наложи като основен елемент в областта на наркотиците в Европа, съобщава днес **Агенцията на ЕС за наркотиците (EMCDDA)** в своя *Годишен доклад 2005 за състоянието на проблема с наркотиците в Европа*, представен в Брюксел. Индикаторите за незаконния трафик и консумацията на кокаин единодушно показват увеличаване на вноса и употребата на този наркотик, а същевременно се увеличават сведенията за наличие на здравни проблеми, свързани с консумацията на кокаин.

Според оценката на **EMCDDA** около 9 милиона европейци (3% от възрастното население) вече са употребявали кокаин. От 3 до 3.5 милиона души (1% от възрастното население) вероятно са опитвали наркотика през последната година, докато около 1.5 милиона (0.5% от възрастното население) са считани за текущи консуматори, употребявали го през последния месец. Употребата е съсредоточена главно сред населението в младежка зряла възраст (15–34 години), особено сред младите мъже и живеещите в градските области.

Употребата на кокаин варира значително между отделните страни, като повечето от националните проучвания оценяват, че от 1% до 11.6% от младите европейци вече са опитвали този наркотик и че 0.2% до 4.6% са го употребявали през последните 12 месеца.

**Испания и Великобритания** съобщават най-голямо разпространение на употреба на кокаин, като около 4% от населението в младежка зряла възраст в тези страни са употребявали наркотика през изминалата година, което надвишава данните за употреба на екстази и амфетамини през същия период. Тези стойности показват приближаване до стойностите отбелязани в САЩ, казва агенцията, което е повод за мотивирана загриженост от факта, че кокаинът се налага като предпочитан стимулиращ наркотик за много младежи в различни краища на Европа <sup>(1)</sup>.

От края на 90-те години, са съобщавани сведения за нарастването на употребата на кокаин «неотдавна» сред младото възрастно население, в проучвания от **Дания, Италия, Унгария, Холандия и Австрия**. В **Испания и Великобритания**, най-същественото нарастване е отбелязано преди 2001 год., но по-новите данни показват, че тази тенденция на покачване може в последно време да се уравни.

Според настоящия доклад, употребата на крех в Европа – наркотик с особено силно отражение върху общественото здравеопазване и социалните проблеми – остава ограничена. Значителна употреба е съобщена единствено в малко на брой големи градове, предимно в **Холандия и Великобритания**.

#### Драматично нарастване на количествата заловен кокаин в Европа

Най-новите данни показват, че иззетото количество кокаин в **ЕС** почти се е удвоило между 2002 и 2003год., от 47 тона на повече от 90 тона, което сочи, че Европа понастоящем е важен пазар за този наркотик. Най-много кокаин влиза в **ЕС** през **Иберийския полуостров** и **Холандия**, както и през главните транзитни зони в **Африканските** страни и страните от **Карибските острови**, за незаконна

търговия в Европа. **Испания** и **Холандия** съобщават най-големи количества конфискуван кокаин в **ЕС**. Между 2002 и 2003 год. иззетото количество е нарастнало повече от два пъти.

### **Нарастващо отражение на употребата на кокаин върху общественото здраве**

Според настоящия доклад, повече европейци търсят днес лечение по повод проблеми свързани с кокаина. Около 10% от търсенето на лечение по повод на употреба на наркотици в Европа днес се отнасят до употреба на кокаин, въпреки че се отбелязват значителни различия между отделните страни. Най-висок процент на хора потърсили лечение за употреба на кокаин е отбелязан в **Испания** (26%) и в **Холандия** (38%). Сред новоприетите за лечение в **Холандия** през 2003 год., пациентите потърсили помощ за проблеми с кокаин са повече от онези, които се лекуват за проблеми свързани с употреба на опиати.

Смъртността причинена от употребата на кокаин, изтъква **EMCDDA**, е 'сериозен и вероятно недостатъчно отчитан проблем'. Употребата на кокаин се среща често сред употребяващите опиати и откриването му съвместно с опиати е обичайно в случаи на свръхдоза. Оценката е, че кокаинът е играл 'решаваща роля' в около 10% от смъртните случаи причинени от употреба на наркотици (стойностите по страни варират в диапазон от 1% до 15%). Според доклада, това би означавало, че на равнище **ЕС** няколко стотици смъртни случаи годишно са в резултат от употреба на кокаин. Смъртните случаи причинени само от кокаин обаче са редки. Знае се, че кокаинът е фактор, благоприятстващ смъртността дължаща се на сърдечно-съдови проблеми, а много от тези смъртни случаи често не се отчитат като имащи отношение към наркотиците.

### **Няма белези за понижаване на употребата на други стимуланти**

Най-новите данни от проучвания продължават да показват тенденция към покачване при употребата на екстази и амфетамини сред младото население в зряла възраст в повечето страни на **ЕС**, изтъква **EMCDDA** <sup>(2)</sup>.

Значителна консумация на екстази за първи път е съобщена в Европа през 90-те години и употребата му в много страни днес е нарастнала до степен равна или по-висока от степента на консумация на амфетамините. Агенцията отчита, че около 2.6 милиона души от възрастното население в **ЕС** са употребявали екстази неотдавна (0.8% от възрастното население).

Според националните проучвания между 0.6% и 13.6% от младите хора в зряла възраст са съобщили, че са опитвали екстази, а 0.4–6% - че са употребявали екстази през последната година. Най-високите стойности на неотдавнашна употреба на екстази сред младежите в зряла възраст са съобщени от **Естония** (3.7%), **Испания** (3.8%), **Република Чехия** (5.9%) и **Великобритания** (6.9%). Но въпреки наличните данни от много други страни, **Германия**, **Гърция** и **Великобритания** съобщават еднородно, че употребата на екстази у тях бележи стабилизиране.

**Дания**, **Естония** и **Великобритания** са страните с най-висока степен на употреба неотдавна на амфетамини, сред младежите в зряла възраст (стойности от около 3%). **Великобритания** е единствената страна в **ЕС**, която съобщава значително спадане в употреба неотдавна на амфетамини при тази възрастова група (15–34 години).

### **Европа остава основен център за производство на екстази и амфетамини**

Най-общо, Европа остава главният център на производство на екстази, въпреки че постепенно отстъпва относително важното място, което заема, доколкото производството на екстази се разпространява в други части на света. В световен мащаб както производството, така и залавянето на амфетамини също остава съсредоточено в Европа. През 2003 год. лаборатории за производство на амфетамини са разкрити в **Белгия**, **Германия**, **Естония**, **Литва**, **Люксембург** (в малък мащаб), **Холандия**, **Полша** и **Великобритания**.

По-голямата част от амфетамините конфискувани през 2003 год. произхождат от **Холандия**, следвана от **Полша** и **Белгия**. Около 82% от цялостното количество иззети амфетамини в световен мащаб през 2003 год. са конфискувани в **Западна** и **Централна Европа**. Иззетите количества очевидно са нарастнали от 2002 год. насам.

### **Европа се гордее с една глобална тенденция – няма признаци за увеличаване на употребата на метамфетамин**

Въпреки растящите проблеми свързани с употребата на метамфетамин в **Африка**, **Азия**, **Австралия**, **Нова Зеландия** и **САЩ**, значителната употреба на този наркотик в **ЕС** остава ограничена в **Република Чехия** и **Словакия**. В **Република Чехия** локализирано проблемът съществува от 80-те години и над 50% от търсенето на лечение по повод употреба на наркотици там са за проблеми свързани с метамфетамин.

По повод тези факти, **Марсел Райман**, Председател на **EMCDDA** казва: 'Много европейски страни имат тясни връзки с райони в света, където съществуват проблеми с метамфетамин. Като се има предвид, че европейският пазар на стимуланти е в експанзия, възможността от разширяване на употребата на метамфетамин не може да бъде игнорирана. Напротив, тя остава критическа зона на бдителност и превантивна дейност'.

### **Тревога по повод популярността на свободно срещани се в природата халюциногени**

Употребата на синтетични халюциногенни вещества, като LSD, в цяла Европа остава ниска. Въпреки това, настоящият доклад отбелязва, че сред учениците (15–16 год. възраст), експериментирането на свободно срещани се в природата халюциногени, като например така наречените 'магически гъби', е сравнително обичайно явление. През 2003 год., разпространението на употребата на магически гъби през живота е равно на употребата на екстази, в **Република Чехия**, **Дания**, **Италия**, **Холандия**, **Австрия** и **Полша**, и е по-голямо от нея в **Белгия**, **Германия** и **Франция**.

### **Повече от 62 милиона европейци са опитвали канабис**

**EMCDDA** счита че броят на европейците, които са опитвали канабис е над 62 милиона (или над 20% от възрастното население), а около 20 милиона (над 6% от възрастното население) са употребявали канабис през последната година. Около 9.5 милиона (почти 4% от цялото възрастно население), са считани за текущо употребяващи, а приблизително 3 милиона млади хора в зряла възраст, предимно млади мъже, се считани като ежедневни или почти ежедневни потребители.

### **Канабис – картината се уравнисява, доколкото намаляват националните различия**

От средата на 90-те години, преобладаващата тенденция в Европа по отношение на употребата на канабис се движеше нагоре <sup>(3)</sup>. Общата картина в **ЕС** по отношение на канабиса все още беше непостоянна, като **Великобритания** се открояваше в исторически план като страната с най-високи стойности на разпространение.

Но нещата не са същите, твърди **EMCDDA**, след като останалите страни понастоящем намаляват дистанцията, която ги разделяше, а ситуацията във **Великобритания** се стабилизира от 1998 год. насам. Стойностите на употреба неотдавна сред младото население възрастни, например, сега се задържа на 17.3% в **Испания**, 19.5% във **Великобритания**, 19.7% във **Франция** и 22.1% в **Република Чехия**. (Най-ниските стойности за употреба неотдавна на канабис сред младото възрастно население са установени в **Гърция**, **Швеция**, **Полша** и **Португалия**).

Проектът за Европейското училищно проучване за употребата на алкохол и наркотици **ESPAD** <sup>(4)</sup> предоставя полезен поглед върху дългосрочните тенденции (1995–2003) при употребата на наркотици сред европейски 15 –16 годишни ученици и показва някои признаци на конвергентност при употребата

на канабис. По данни на **ESPAD** през 1995 год. разпространението на употребата на канабис през живота в тази възрастова група се определя в стойности от 41% във **Великобритания** и 37% в **Ирландия**, сензационно по-високи, отколкото в другите страни на **ЕС**, участващи в проучването. **Република Чехия** (22%), беше единствената друга страна от **ЕС**, която докладва стойности над 20%. Най-много са страните със стойности под 10%.

Данните на **ESPAD** за 2003 год. обаче разкриват много по-различна картина, с девет от **страните-членки на ЕС** отбелязващи нарастнали с 20% стойности на употреба на канабис през живота: **Република Чехия** (44%), **Ирландия** (39%), **Великобритания** (38%), **Франция** \* (38%), **Словения** (28%), **Италия** (27%), **Словакия** (27%), **Дания** (23%) и **Естония** (23%). Нарастването на стойностите за употребата на канабис през живота бяха много изразени в **новите страни-членки на ЕС от Централна и Източна Европа**, където през 1995 год., стойностите често бяха много ниски (най-общо под 10%).

Най-високата стойност на разпространение на употребата на канабис сред 15–16-годишни ученици в Европа през 2003 год. бяха съобщени в **Република Чехия** (44%), а най-високата стойност на употреба «през миналия месец» – в **Испания** и **Франция** (22%). В периода от 1999 до 2003 год., в **Република Чехия** броят на учениците, опитали за първи път канабис на възраст 13 год. или по-малко нарастна с 5%. Въпреки че **Холандия** и **Великобритания** съобщават леко снижаване от 1% на този брой, трудно може да се интерпретира промяна от такъв мащаб.

### Поли-наркоманията – главна особеност на явлението наркомания в Европа

Поли-наркоманията днес е главната особеност на явлението наркомания в Европа, изтъква докладът, което прави простият анализ, базиран само на едно вещество, нереалистичен.

В тази връзка **Волфганг Гьоц, Директор на EMCDDA** прави заключението: 'Анализът на отражението на употребата на наркотици върху общественото здравеопазване днес налага да се вземе под внимание комплексната картина на употреба на взаимно-свързани психоактивни вещества, в това число алкохол и тютюнопушене. Фокусирането върху тенденции, свързани само с едно вещество може да доведе до заблуда, ако се игнорира взаимодействието между раличните видове наркотици'.

---

### Бележки и дефиниции

Възрастни – 15–64 год.; Млади възрастни – 15–34 год.; Употреба през живота – опитано поне веднъж в живота / някога употребявано; Употреба напоследък – последните 12 месеца; Текуща употреба – миналия месец /30 дни.

<sup>(1)</sup> Вж *Годишен доклад 2005* Пояснения, Фигура 'Употреба напоследък на кокаин сред младите възрастни (15–34 год.).

<sup>(2)</sup> Вж Глава 4, Фигури 8 и 9.

<sup>(3)</sup> Вж Глава 3, Фигура 4.

<sup>(4)</sup> <http://www.espad.org/index.html> (\* Франция участва в ESPAD само от 1999 год.нататък ).